

Minnesanteckningar Socialchefsnätverkets konferens 2026

Datum: 2026-04-27

Datum: 16–17 april 2026

Tid: 12.00 16 april – 13.00 17 april

Plats: Villa Långbers, Tällberg

1. Bidragsreformen och aktivitetskravet (Bilaga H 1-2)

Föredragande: Marie Edbom och Mikael Eriksson Andresen, Mora kommun

Bidragsreformen och det nya aktivitetskravet presenterades av företrädare från Mora kommun. Reformen träder i kraft den 1 juli 2026. Aktivitetskravet omfattar personer som har haft försörjningsstöd under minst tre sammanhängande månader och som bedöms vara arbetsföra samt kunna delta i aktiviteter, vilket innebär att kravet blir aktuellt för kommunerna först i oktober 2026. Kommunen är skyldig att tillhandahålla lämpliga aktiviteter som anpassas efter individuell förmåga och som i normalfallet ska motsvara heltid. Aktivitetskravet kompletterar befintliga insatser, exempelvis Arbetsförmedlingens program.

Myndighetsutövningen behöver göra två separata bedömningar: dels om personen ingår i målgruppen för aktivitetskravet, dels personens förmåga att delta i aktivitet. Det betonades att aktivitetsförmåga inte är detsamma som arbetsförmåga. Olika målgrupper kräver olika bedömningar, exempelvis personer med komplex problematik såsom skadligt bruk och beroende respektive psykisk ohälsa. Det lyftes att forskningen visar olika behov för dessa grupper och att individuella planer behöver prioriteras.

Vissa grupper ska inte omfattas av aktivitetskravet, bland annat personer under 18 år, personer i reguljära studier, personer med heltidsanställning eller deltagande i andra jämförbara insatser, personer med ersättning från socialförsäkringen i motsvarande omfattning, personer som uppnått riktåldern för pension samt föräldralediga med barn under ett år.

Från och med den 1 juli 2026 gäller krav på läkarintyg vid medicinska skäl som medför att individen inte kan delta i aktivitet på hel- eller deltid. Läkarintyg krävs om sjukdom pågår längre än sju dagar. Det noterades ett behov av nära samarbete mellan

kommunerna och regionens hälso- och sjukvård för att skapa gemensam förståelse för vad aktivitet kan innebära, då aktivitet inte alltid är liktydigt med arbete. Vikten av gemensamma planeringar (SIP) betonades. Socialstyrelsen kommer att ta fram vägledning.

När socialnämnden ställer aktivitetskrav på en person som är anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen ska information lämnas om deltagande i aktiviteter enligt aktivitetskravet. På begäran ska även uppgifter lämnas om vilka aktiviteter personen deltar i och vad som framkommit om den enskildes förmåga att delta. Det konstaterades att tillgången till Arbetsförmedlingen ser olika ut i kommunerna och att arbetssätt behöver utvecklas. SDK (Säker digital kommunikation) lyfts som ett arbetssätt som skulle underlätta kommunikationens mellan aktörerna. Fyra huvudområden för aktiviteter presenterades: motivations- och förmågehöjande aktiviteter, språkaktiviteter, arbetssökarhjälp samt arbetsplatsförlagda aktiviteter. Mora kommun redovisade sitt pågående arbete. Kommunen har haft relativt lågt försörjningsstöd under lång tid och arbetar aktivt med varje klient. Arbetet bygger bland annat på målgruppsanalyser, inventering av befintliga och framtida behov, information till klienter om jobbpremie och aktivitetskrav samt ett nära samarbete mellan myndighetsutövning och arbetsmarknadsenhet genom gemensamma utbildningar och workshops. Uppföljning och kontroll lyftes som en viktig del, med fokus på att tydliggöra vad som faktiskt behöver följas upp för att uppföljningen ska vara ändamålsenlig.

Arbetsmarknads- och integrationsenheten i Mora redovisade sitt arbetssätt. I arbetet används BIP, ett omfattande danskt forskningsprojekt som mäter anställningsbarhet. Studien visar att två särskilt viktiga parametrar är individens egen tilltro till sin förmåga samt handläggarens tilltro till individens förmåga. BIP används både som forskningsunderlag och som dialogmaterial i det fortsatta arbetet.

Grunden i arbetet är modellen *Supported employment*, där stöd ges både till individen och till handledaren på den aktuella arbetsplatsen. Arbetet kompletteras med gruppverksamheter och samordnade parallella insatser, bland annat språk- och jobsökaraktiviteter samt arbetsplatsförlagda insatser. Samverkan sker även med arbetsintegrerade sociala företag (ASF) som en del i arbetet med arbetsnära insatser. Denna förändring kommer att kräva många individuella lösningar och kan innebära behov av samverkan mellan kommuner för att skapa bra förutsättningar.

Framåt ser verksamheten behov av att utveckla arbetssätten vidare med evidensbaserade metoder, fortsatta målgruppsanalyser, fler samarbeten samt balans mellan stöd och individens självständighet.

Målgruppsanalyserna biläggs denna punkt.

2. Aktuellt från kommunerna

Hur arbetar ni med SAMS (Samverkan för socialtjänst och skola) i kommunen idag? (Bilaga I)

Arbetet med SAMS beskrevs befinna sig i olika faser i länets kommuner. Erfarenheterna visar att metoden bidrar till tydligare strukturer, bland annat genom gemensamma arbetssätt vid placeringar, mer enhetliga rutiner för informationsöverföring samt tydligare roller mellan socialtjänst och skola. Särskilt lyftes betydelsen av att underlag följer barnet vid placeringar över kommungränser.

SAMS upplevs även ha bidragit till ökad tydlighet gentemot skolan, genom klarare förväntningar, bättre förutsättningar att efterfråga relevant information och en mer strukturerad dialog mellan berörda verksamheter. Det framhölls att arbetet underlättas när flera kommuner använder samma metod och gemensamma informationskanaler.

Samtidigt identifierades behov av fortsatt utveckling, bland annat kopplat till implementeringens omfattning, skolans involvering samt uppföljning och analys av hur metoden fungerar för barnen över tid.

Hur arbetar ni med omställningen kopplat till samsjuklighetsreformen i er kommun?

Arbetet med samsjuklighet beskrevs befinna sig i ett tidigt eller pågående uppstartsskede i kommunerna. Flera inväntar tydligare nationella och regionala beslut samt uppstart av pågående processarbete innan arbetet kan ta fart fullt ut. Behovet av gemensam riktning och tydlighet lyftes, särskilt i frågor som rör ansvarsfördelning mellan kommuner och regionen.

Kontakter med primärvård förekommer, medan samverkan med öppenvårdspsykiatri i flera fall ännu inte är etablerad. Utbildningsinsatser inom samsjuklighet lyftes som

viktiga och flera aktörer, både från kommuner och regionen, deltar i högskoleutbildning inom området.

Det uttrycktes en förväntan på den gemensamma processgruppen för kommunerna, som påbörjar sitt arbete under innevarande vecka. Gruppen bedöms vara central för att skapa framdrift, ta fram handlingsplaner och tydliggöra vad kommunerna behöver förbereda och genomföra. Det lyftes även en oro kring hur kommuner som inte ingår i processgruppen ska hållas informerade och involverade i arbetet.

En enkät kopplat till volymberäkningar och behov av insatser kommer att skickas, från den regionala processgruppen, till kommunerna som en del av processarbetet. Information delades även om en aktuell debattartikel från SKR, där behovet av en införandelag lyfts för att tydligare reglera ansvarsförskjutningen mellan kommuner och region.

Stora förhoppningar uttrycktes kring processgruppen och dess förmåga att leda arbetet framåt på ett strukturerat sätt.

Hur arbetar ni lokalt med God och Nära vård för målgruppen sköra äldre, t.ex. genom lokal systemledning?

I diskussionen framkom att arbetet med God och Nära vård och målgruppen sköra äldre bedrivs på olika sätt i länet, med varierande strukturer och arbetssätt. Flera frågor rörande styrning, representation och samsyn mellan nivåer identifierades som centrala för det fortsatta arbetet.

Det noterades att SCHNV i dagsläget saknar representation i de lokala programområdena (LPO), vilket lyftes som en utmaning i kopplingen mellan strategisk nivå och operativ utveckling. Samtidigt framkom att regionala handlingsplaner och styrdokument inte alltid efterföljs fullt ut på lokal nivå. I vissa fall används befintliga samverkansforum som benämns lokala systemledningar, utan att arbetssätten fullt ut följer den modell och inriktning som anges i regionala styrdokument. Mot denna bakgrund väcktes frågan om behov av att både stärka följsamheten till regional styrning och se över om nuvarande modell för lokala systemledningar ger tillräckligt stöd för omställningen till God och Nära vård.

Det lyftes som positivt när regional nivå bjuds in till lokala systemledningar, då detta kan bidra till ökad samsyn, tydligare ansvarsfördelning och bättre förutsättningar för framdrift i gemensamma frågor.

Även POLSAM-strukturer diskuterades. Det framkom att representationen varierar stort mellan kommunerna, särskilt vad gäller deltagande från tjänstemannaledning. Skillnader i sammansättning bedöms påverka både mandat och möjligheten att omsätta dialog till beslut och förändring.

När det gäller det operativa arbetet gentemot målgruppen sköra äldre pågår en rad olika insatser, bland annat inom områden såsom palliativ vård, demens, trygg hemgång och mobila arbetssätt. Mobila team diskuterades särskilt, där det framkom att behov, målgrupp och nytta varierar beroende på lokal kontext. Det konstaterades att olika tolkningar av både uppdraget och målgruppen riskerar att leda till skilda arbetssätt, och att en gemensammare förståelse för exempelvis begreppet sköra äldre efterfrågas.

Samtidigt framkom att nära samarbete i befintliga arbetsgrupper och kontinuerliga samverkansforum i flera fall bidrar till förbättringar i verksamheten, även där formella strukturer upplevs som mindre styrande. Behovet av tydligare beslutsvägar och forum med tillräckligt mandat lyftes dock för att möjliggöra långsiktig utveckling och hantering av mer komplexa samverkansfrågor.

Avslutningsvis lyftes behovet av att reflektera över hur nuvarande strukturer sammantaget stödjer omställningen till God och Nära vård, samt hur kopplingen mellan regional styrning, lokal systemledning och operativt arbete kan stärkas ytterligare.

Vad anser ni är viktigast att Socialchefsnätverket arbetar med under året?

Flera prioriterade områden identifierades som särskilt viktiga för SCHNV att arbeta vidare med under året. Samsjuklighet lyftes som ett centralt område med behov av fortsatt gemensamt arbete och samordning.

Behovet av länsgemensamma lösningar uppmärksammades, bland annat kopplat till HVB-placeringar och möjligheten att utveckla ett boende för yngre personer med demens. I detta sammanhang lyftes också frågan om hur en styrgruppsmodell med värdkommun skulle kunna utformas samt om möjligheten att tillsammans undersöka sådana lösningar.

Digitalisering pekades ut som ett område där arbetet i dagsläget spretar och riskerar att stanna av. Det konstaterades att befintliga initiativ inte fullt ut möter behoven och att det finns behov av ökad samordning och gemensam riktning mellan kommunerna.

Vidare lyftes behovet av att SCHNV tar mer strategiska tag i gemensamma frågor, genom att formulera gemensamma inriktningar och ställningstaganden som kan underlätta beslutsfattande lokalt och skapa tydligare sammanstrålning i dialogen med regionen. Kopplat till detta framhölls vikten av att tolka och samordna frågor gemensamt för att kunna fördela resurser mellan kommunerna och dela ansvar och belastning, exempelvis genom att olika kommuner fokuserar på olika områden.

Det efterfrågades även mer tid för gemensamma diskussioner i nätverket, samt möjlighet att delegera ut frågor till personer med relevant sakkunskap som kan bidra med fördjupning och stöd i hur kommunerna kan arbeta inom olika områden. Frågan om hur RSS används och vilken roll avdelningen ska ha lyftes, i relation till de resurser som läggs inom området och vilket stöd som förväntas på regional nivå.

Ytterligare områden som nämndes som viktiga för gemensamt arbete var socialpsykiatriboende som gemensam verksamhet, frågan om ett gemensamt verksamhetssystem på längre sikt samt hemlöshet.

3. Våld i nära relationer (Bilaga J)

Föredragande: Emma Momqvist, Tomas Ahlin, Borlänge kommun

Borlänge kommun presenterade sitt samlade arbete mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld. Arbetet utgår från en kommungemensam och reviderad handlingsplan med fokus på förebyggande insatser, tidig upptäckt samt tydliga rutiner för hur personal ska agera och hänvisa till rätt stöd. Handlingsplanen omfattar bland annat våld i ungas relationer, våld mot äldre samt våld mot personer med funktionsnedsättning.

Vidare informerades om en planerad utbildningssatsning under 2026, där samtliga chefer och skyddsombud i Borlänge kommun ska erbjudas obligatorisk utbildning om våld i nära relationer och att våga fråga om våld. Utbildningen genomförs i samverkan med Kvinnojouren i Borlänge.

Föredragande beskrev även ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) med kvinno- och tjejjouren Dalia, som gäller för perioden 2025–2027. Partnerskapet syftar till att stärka

lågtröskelstöd till våldsutsatta kvinnor och barn, erbjuda utbildningsinsatser samt utveckla samverkan mellan civilsamhälle och kommun.

I dialogen lyftes behov av stärkt kommunal samverkan i länet kring skyddat boende samt ett mer utvecklat arbete riktat till förövare av våld. Vidare framfördes en oro kopplad till den nya lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende, där det uttrycktes farhågor om att lagstiftningen i vissa fall kan medföra att våldsutsatta kvinnor drar sig för att söka stöd.

4. Avslutning

Deltagarna uttryckte att träffen hade ett bra och välavvägt upplägg, med en luftig dagordning som gav utrymme för dialog och fördjupning. Det upplevdes värdefullt att få träffas lunch-till-lunch och att ha tid att gå igenom frågorna i lugn takt. Träffen beskrevs som kvalitativ, med relevanta ämnen och tillräcklig tid avsatt för varje punkt.

Det lyftes som positivt att få möjlighet att gå laget runt, vilket bidrog till nya tankar, idéer och ökat lärande mellan kommunerna. Att få lyssna in vad som är på gång i andra delar av länet upplevdes som lugnande och gav bättre överblick och kontroll.

Deltagarna betonade värdet av att mötas med andra i liknande uppdrag, både för erfarenhetsutbyte och för att bygga relationer över tid. Möjligheten att följa utvecklingen i andra kommuner sågs som ett stöd i den egna orienteringen. Även platsen för träffen lyftes som trivsamt.

Som utvecklingsområde lyftes önskemål om mer fördjupat arbete i mindre grupper, exempelvis genom walk and talk-upplägg eller tematiska gruppdiskussioner med återkoppling till storgrupp. Det efterfrågades också att alla kommuner i högre grad ges möjlighet att vara representerade vid träffarna.

Vidare framhölls vikten av att de gemensamma träffarna leder till tydligare gemensamma slutsatser och faktisk fortsatt utveckling. Önskemål lyftes om mer dialog även vid ordinarie möten samt ytterligare lärande mellan kommunerna genom erfarenhetsutbyte och fördjupning i gemensamma frågor.